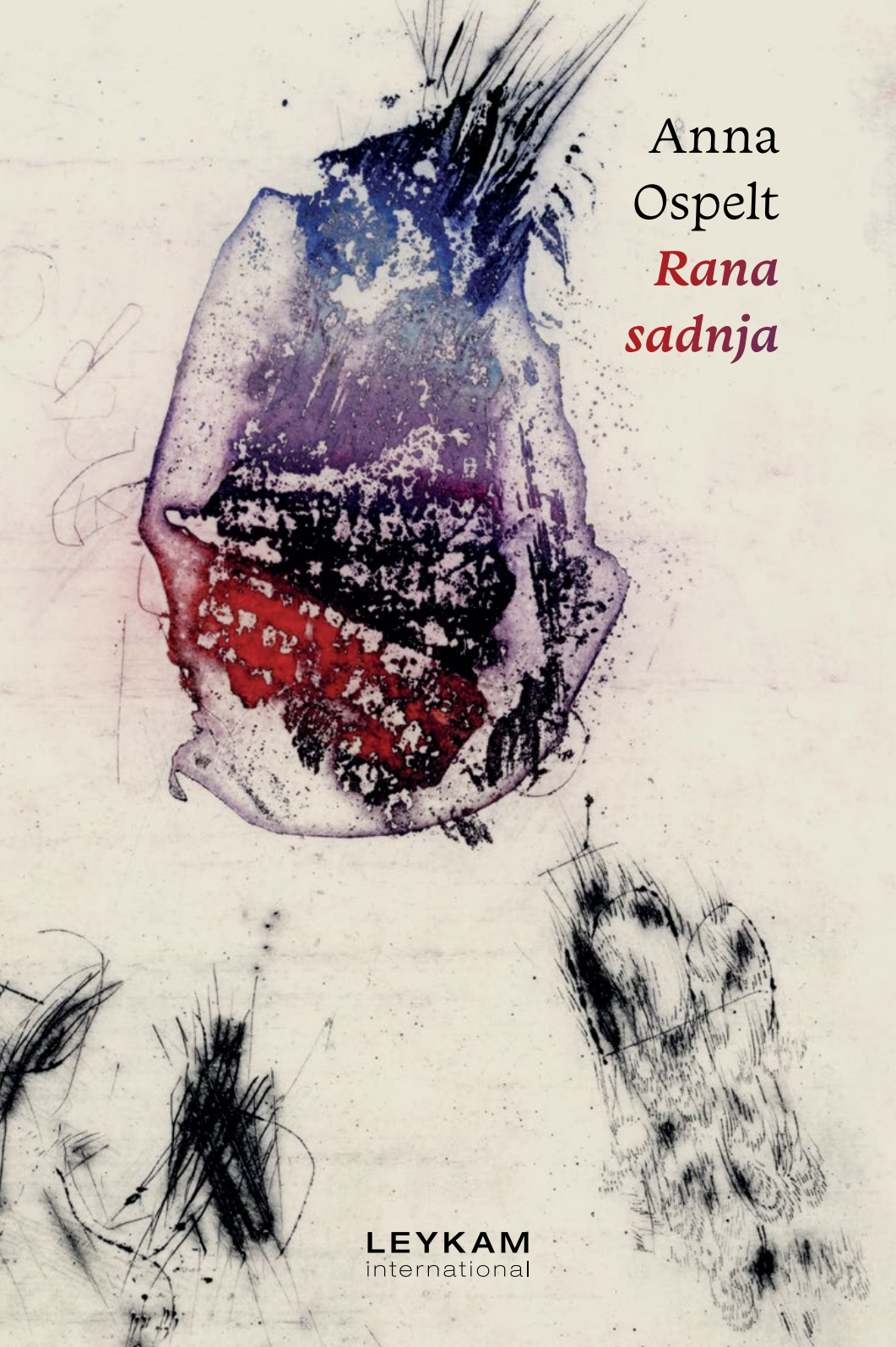

Anna
Ospelt

Rana sadnja

LEYKAM
international

Anna Ospelt

Rana sadnja

LEYKAM international

NAKLADNIK
Leykam international d.o.o., Ilica 42, HR-10000 Zagreb
www.leykam-international.hr

ZA NAKLADNIKA
Jürgen Ehgartner

UREDNICA
Eugenia Ehgartner

PRIJEVOD S NJEMAČKOGA
Andy Jelčić

LEKTURA I KOREKTURA
Neli Mindoljević

GRAFIČKO OBLIKOVANJE
Tvrtko Gregurić

FOTOGRAFIJE
Anna Ospelt

ILUSTRACIJA NA NASLOVNICI
© Nevenka Arbanas

TISKARA
Denona d.o.o., Zagreb
Tiskanje dovršeno u travnju 2025.

© 2025 Leykam international d.o.o., Zagreb
Nijedan dio ove knjige ne smije se umnožavati,
fotokopirati ni na bilo koji drugi način reproducirati
bez nakladnikova pismenog dopuštenja.

Naslov originala: „Frühe Pflanzung"
by Anna Ospelt. © 2023 by Limmat Verlag, Zurigo

Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske.

Gefördert durch die Kulturstiftung Liechtenstein.

Republika Hrvatska Ministarstvo kulture i medija
Republic of Croatia Ministry of Culture and Media

kulturstiftung liechtenstein

ISBN 978-953-340-205-5

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i
sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001263144.

Anna Ospelt

Rana sadnja

Preveo s njemačkoga
Andy Jelčić

Zagreb, 2025.

I
9 Plod

II
15 Rana sadnja

III
25 Flora

27 *Proljeće*
43 *Ljeto*
57 *Jesen*
73 *Zima*

88 Izvori navoda

„Ono što ovdje pripovijedam ne razlikuje se
u načelu od načina kako drveće tjera lišće."
Inger Christensen

I

Plod

Čitala sam da u Japanu pobačaje
zovu vodenom djecom: bićima
što ne uspiju izići iz prvoga oceana,
bebama što predugo drže zrak
i ne nauče disati, koje isplove
u tekućinu, kako su i ušle: oštećen brod
u oštećenoj boci. Prošle noći
sanjala sam da si se slomio i sve sam morala ispočetka –
sanjati imena, silom otvoriti
prostor u zakrčenu srcu,
obrnutu morsku bolest.
Elisabeth Sharp McKetta

Na predavanju se pojavljuje riječ „pregnantno". Izvedena je iz latinskoga pridjeva *praegnans* (trudan), a označava nešto napunjeno do vrha, i to smislom.

—

Vidim kako mi iz nosa kapa krv dok docentica govori o važnosti pregnantnih tekstova.

—

Maloj jelki trava je narasla iznad glave. Šumi koju je posadio N. dajem vode u čaši.

—

Nešto je ostalo otvoreno. Kapci na prozorima? Zalisci na srcu?

—

Još nije postalo djetetom. Prije su to nazivali plodom!

—

Zaranjam k svojemu vodenom djetetu. Ondje dolje vezem šarene slike i crno-bijele papiriće za poruke. Vezem plod, potočić. Vezem tekstove i oblike. Vezem slutnju. Vezem početak priče.

—

Vezem na bakinoj tkanini majčinim koncem.

—

Sadim višegodišnji cvijet na mjesto ploda. Iskapam ga i zakapam. Plod je nadišao veličinu pupoljka ruže. Već sam imala svakakve veličine pupoljaka. Ne zna se u kakav bi se oblik pupoljak razvio, u kakvu boju i kakav bi miris imao.

—

Srne rado jedu pupoljke ruža.

—

Više ne zaranjam k vodenom djetetu, samo još vezem zarone, sve dok ne potrošim konac.

Tkanje pisma počinje se raskidati.

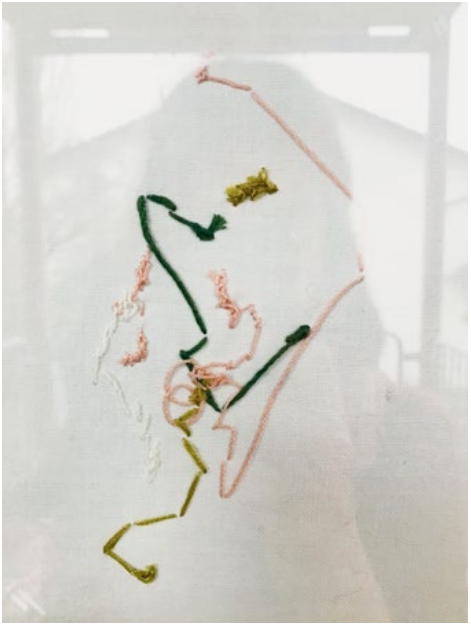

II

Rana sadnja

Čujem lupkanje i pucketanje. A onda udarac žira o travu.

—

Žirovi su kapsule za priče.

—

Promatram sliku „Rana sadnja" *Paula Kleea*. Ne vidim nikakvu sličnost s ultrazvukom.

—

Važem šećer i sol. Četiristo grama, toliko je teško dijete u mojemu trbuhu.

—

Otpali žirovi mirno leže na zemlji, neki već puštaju izdanke.

—

Neki žirovi rastu ondje gdje je vjeverica prethodno zakopala hranu. I zaboravila gdje je to.

Ovo je godina žira. Posvuda vidim žirove, kapsule s pričama.

—

Jedan sam žir otvorila rukama, unutra nalazim neku vrstu mozga.

—

Trudnoća je neizvjesno područje. Radost zbog pokreta u trbuhu prvi je dojam vremena provedena s djetetom. I čekanje na njega također.

—

Zapisujem da bih ostala prisebnom.

—

Vrijeme koje dolazi nazivam nadolazećim. Pojam *majčinstva* nije mi baš ugodan s njegovim društvenim konotacijama.

—

Prije godinu dana trbuh mi je nakon pobačaja bio prazan.

Još sam dugo u ustima osjećala tugu. Nisam je mogla iščetkati.

—

Otad je u meni bilo mjesta. Za dijete? Za sobicu za dijete? Za dječju sobu? Za sobu za nastanak djeteta.

—

Cvijeće u mraku pritišće glavice o prozor. Maske lete naokolo.

—

Proučavam različite mozgove žirova.
Čemu služi crvena boja?

—

Ponovno posjećujem hrastove. Stajem pod stari hrast sa sitnim plodovima. Nakon duga čekanja čujem lupkanje. Gledam u krošnju i otkrivam još samo jedan žir na drvetu.
Kad će otpasti? Čekam.

U međuvremenu je tlo kožnato, prekriveno lišćem hrasta.

—

Posadila sam lukovice cvijeća. Cvijeće koje cvate kad se dijete rodi. Ne zna se točno kada je to.

—

Frankiram pisma prekomorskim markama za daleke susjedne zemlje.

—

Sve se više radujem djetetu.

—

Posjećujem posađene lukovice cvijeća. Rado bih vidjela jesu li potjerale. To mi je nestrpljenje već poznato.

—

Tijelo mi stvara prostor za biće u meni. Ponekad mi trbuh mrmori.

Dugmad će se otkapčati kad dijete potjera pupoljke.

—

Promatram rode u gnijezdima, penjem se na drvo, stavljam gnijezdo na glavu i nastavljam se šetati.

—

Nešto pucketa u krošnji. Kos me gleda velikim očima.

—

Padaju bukvice, zvuče poput kiše. Čekaju hladnoću i snijeg.

—

Sve teži trbuh zahtijeva ravnotežu, svakoga tjedna iznova.

—

Iako ništa ne pitam, više me puta upozoravaju da u vremenu koje dolazi mogu zaboraviti pisanje. Najmanje godinu dana!

Kao da stršeći trbuh poziva ljude da mi priđu.

Snježni pokrivač polako se spušta niz brežuljak. I onda se povlači.

—

Prenosivi baldahini zovu se „podupirači tkanine za natkrivanje" i stoje između dvadeset i stotinu franaka. Može ih se postaviti uz kolijevku, posvuda gdje dijete spava i treba se osjećati zaštićenim.

—

U trbuhu na suncu dijete okružuje purpurno svjetlo.

—

Mislim kako me kao dijete purpur očaravao i privlačio. Mislila sam da je purpur nešto posebno i dragocjeno, zahvaljujući zvuku njegova naziva. Drobila sam purpurnu kredu i njome mazala obraze.

—

Te jeseni koja se približavala zimi prvi sam put posadila cvijeće. Nakon što sam tri godine prije iskopala brojne biljke da bih im proučavala korijenje.

Poetsko ozelenjivanje trudnoće.

—

N. i ja čekamo.

—

Bakinom vunom pletem čarapice za dijete. Sanjam da pletem pupkovinom.

—

Bakinom vunom pletem pokrivač.
Pletem stare uzorke.
Dijete umotano u stare uzorke?

—

Kupujem vlastitu vunu.

III

Flora

„flora svuda oko mene”
Friederike Mayröcker

Proljeće

U našemu se vrtu vide vrhovi prvoga proljetnog cvijeća.

—

Snježni pokrivač prekriva tek izniklo cvijeće.

—

Sjedim uz prozor i čekam da se E. pored mene probudi.
Pet joj je dana.

—

Pojedini pupoljci provirili su glavicama iz zemlje kad smo stigli kući.
Osim toga na livadi su cvali jaglaci i kukurijeci.

—

Stalno to otvaranje i zatvaranje očiju.
Stalno ta budnost i uspavanost.

Milujem E. čuperkom kose po obrazu. Vrhovi kose su mi iz vremena prije trudnoće.

—

Pišem lijevo ili desno, ovisno o tome kako dojim.

Ili struže olovka ili šušti stranica knjige.

—

Čitajući i pišući rodiljinu postelju činim udobnom.

—

Beba je prvo u meni
pa na meni
pola ti
pola ja
nit razgraničenja tanka poput paučine
prelazak nepoželjan.

—

Nosim bratove košulje, bakine bluze. Zaboravljam usred rečenice što želim reći.

Drevna snaga u E.-inoj čeljusti.

—

Prva šetnja s dječjim kolicima izvan vrta. Prati me prijateljica, ne idemo daleko. Na fotografiji izgledam blistavo, ponosno. Osjećala sam se klimavo.

—

Pod tušem jedem mrkve i jabuke.

—

E. ima deset dana, moj život između dvaju života također.

—

E. se sretno čudi u kadi. Je li to sjećanje?

—

Postala sam pravom majčicom, kaže postarija susjeda. „Mamice!" uzvikuje radosno.

Prijateljica mi piše iz Ankare da njezini umirovljeni susjedi cijeli dan sjede na balkonu i čitaju. „Čitaju, čitaju i samo čitaju!"

—

Ležim u postelji s groznicom i mislim na te muškarce koji čitaju i sunčaju se.

—

E. dobiva na težini, razvija se.

—

Vidim se u E.-inim zjenicama. Vidim kako joj se u zjenicama odražava *majka*, vidim sebe, nagnutu naprijed, mirnu.

No ne vidim se u E.-inu pogledu, on je još uvijek okrenut pretežno prema unutra.

Vidim kako mi predodžbe zbacuju zaštitne opne.

Dirnuta sam s po jednim okom.

—

Uživaj u tome!